

Sjefen for teaterdirektoratet Johan Boeck i retten

Tiltalt for kultursvik og for å ha ytet Frontkjemperkontoret økonomisk støtte

En rekke kjente skuespillere som vitner

I Oslo byrett behandlet en i dag saken mot den siste sjefen for Teaterdirektoratet — Johan William Boeck.

Boeck er tiltalt etter landssviks-anordningen for å ha vært medlem av NS fra 1941, for å ha vært propagandaleder i Prognor lag, sekretær i Kulturdepartementet og sjef for Teaterdirektoratet fra 1944 til fristjeringen.

Videre omfatter tiltalen at Boeck en tid har betalt en prosent av sin gasje til Frontkjemperkontoret.

Tiltalte som er født i 1915, oppga å være cand. jur. fra 1939. Hans inntekt hadde de to siste årene vært 13 500 kroner, sin formue nær 7000.

EN REKKE SKUESPILLERE SOM VITNER

Etter at tiltalen var lest opp, ble vitnene innkalt og belært. Det var mange og de fylte det lille rettslokalet.

En rekke av forsvarsvitnene var teaterfolk — således Lalla Carlsen, Jørn Ording, Rolf Christensen, Ola Isene, Wiers-Jenssen, Einar Sissener, Reidar Otto, Per Christensen og Jens Soling.

Videre vil Ellen Isøffjer, Berg-Jæger og Book Jenssen bli avhørt, men de var ikke til stede under belæringen. Det var derimot «byråsjef» Paus

En rekke kjente teaterfolk som vitner. Fra venstre Lalla, Jøssa, Jørn Ording, Rolf Christensen, Isene, Per Christensen og Wiers-Jenssen. Lengst til høyre tiltalte, Boeck jr.

114480

Boeck får god affest av vitnene

«Han var den beste mannen vi kunne ha som sjef for teaterdirektoratet», sier Reidar Otto

Einar Sissener: Jeg hadde inntrykk av at Boeck var på vår side

Pauset og Asmund Sveen — under politibevoktning.

PROVER, FORMIDDAGSTE OG BEGRAVELSE

Det var litt vanskelig for forsvareren å få plassert de forskjellige vitnene utover formiddagen. Jørn Ording og Rolf Christensen skulle prøve på teatret, Lalla Carlsen skulle i selskap til Bokken Lasson som fyller 75 år i dag, og Ola Isene skulle i begravelse. Etter en mindre diskusjon

— Fortsettes 6. side —

fant en likevel fram til en tilfredsstillende løsning av problemene.

AKTORS ORIENTERING

Aktor, overrettssakfører Hødneland, begynte sin orientering med å si: — Den tiden vi nå har gjennomlevd, har vist at det som har vært Norges styrke er åndskraften. Uten den styrken som ligger i vårt åndsliv, ville det ha sett mørkt ut for vår kamp mot nazismen.

Det høres kanskje litt rart at jeg nevner dette i en retts sak, men det er nødvendig for at denne saken skal komme i det rette lyset.

I begynnelsen av 1941 gikk tiltalte inn i Kulturdepartementet, og der ble han til juli samme året da han gikk inn i Teaterdirektoratet som sekretær. Denne stillingen hadde han til han ble sjef et par år senere.

Det er særlig hans arbeid i Teaterdirektoratet påtalemyndigheten vil legge en vesentlig vekt på. Jeg har forstått det slik at mange av vitnene vil bli ført for å vise hvilket utmerket menneske tiltalte har vært. Jeg vil derfor dokumentere en del skrivelser som kommer til å gi retten et litt annet bilde.

Aktor leste deretter opp et par skrivelser som viste hvordan Teaterdirektoratet under Boecks ledelse opptrådte under de vanskelighetene som oppsto i forbindelse med «Siste skrik» av Reidarson.

Det ble rettet en anmodning til statspolitiet om å holde vakt over de skuespillerne som skulle spille med i stykket etter at premièren flere ganger var blitt utsatt på grunn av sykdom, romming og arrestasjoner.

En rapport fra Boeck til Kulturdepartementet datert november 1944 ble også dokumentert og viste hvorledes Henny Schjønberg ble trunget til å instruere en barneforestilling.

BOECKS FORKLARING

Sin forklaring begynte Boeck med å fortelle hvorledes han i april 1941 hadde hjulpet en engelsk statsborger ut av byen tross tyskernes påpasselighet.

Forsvareren (hr. adv. Folkvard Bugge): — Mente De ikke at han hadde vært her som spion?

— Jo.

Dommeren: — Det er vel ikke verd å legge tiltalte svaret i munnene?

Tiltalte: — Det er så; men han er alltfør beskjedent. Det han gjorde den gang var ikke mindre enn en prestasjon som sikkert meget få ville ha gjort ham etter under de vanskelige forholdene Boeck gikk inn i NS etter å ha satt seg inn i programmet som han likte.

— De mente det var riktig det som Quisling gjorde?

— Jeg forstod det slik at Q. var nasjonalinnhet og ville Norges beste. Helt overbevist ble jeg da jeg hørte Paal Bergs takketale til Q.

— Mente De at Norge var i krig med Tyskland?

— Jeg mente at Norge ikke var i krig. Boeck var heller ikke oppmerksom på at NS på noen måte hadde vært tyskernes hjelpere.

Tiltalte forklarte at han ikke hadde hatt noen betenkelighet med å søke seg inn i Kulturdepartementet, hvor han meget tidlig kom i kontakt med teaterarbeidet. Det hadde han interessert seg for helt fra den tiden hans far var ansatt ved Det nye teater i 20-årene.

Sjef for Teaterdirektoratet ble jeg da Asmund Sveen ikke kunne fortsette av helbredshensyn. Hele tiden arbeidet jeg for å gjøre det lettest mulig for skuespillerne. Jeg har aldri arbeidet til fordel for okkupasjonsmakten. I min sjefstid kom skuespillerne alltid til meg med vanskelige politiske problemer som jeg prøvde å løse etter beste evne.

— Var det De som ansatte Barclay Nitter i Trondheim?

— Nei, det var min forgjenger — Asmund Sveen — som også ansatte Cally Monrad ved Det norske teatret. — Jeg prøvde tvert imot å få fjernet ay Nitter, da jeg så at forholdet Tr...

Johan Boeck sluttet sin forklaring med å si, at han flere ganger var inne på tanken å melde seg ut av partiet. Det var særlig aktuelt i forbindelse med Ellifsen-saken og jødeforfølgelsen, men han unnlot å gjøre det, da han mente å ha en viktig oppgave å ivareta i Teaterdirektoratet. Boeck nektet frivillig å ha betalt bidrag til Frontkjemperkontoret. Derimot ble han en måned tvangstrukket for en prosent. Det var etter ordre fra departements-sjefen. Både Boeck og andre protesterte, og det resulterte i at det bare ble med den ene måneden.

Dommeren: Det står i tiltalebeslutningen at De har vært propagandaleder Prognor lag.

— Det er ikke riktig. Laget gikk hardt inn på meg, men jeg nektet. Jeg ble imidlertid på papiret ført opp som gruppeleder. Da det ble bestemt at gruppelederen skulle verve medlemmer, sa jeg fra meg stillingen.

— De var jo medlem selv. Hvorfor hadde De noe imot å verve medlemmer?

— Jeg syntes ikke det var riktig å påvirke andre til å gå inn i NS.

— Har De vært i Hirden?

— Nei, jeg protesterte da jeg ble innkalt, og slapp.

— Hva hadde De imot?

— Hirden var en væpnet organisasjon.

VITNEAVHØRINGEN

Første vitne var teatersjef Reidar Otto, som en tid var formann ved Teaterforeningen, mens Boeck var sjef for Teaterdirektoratet. Reidar Otto forklarte at hans inntrykk var at Boeck ikke arbeidet for tyske interesser. Han arbeidet for norsk teater og hjalp skuespillerne etter evne — også overfor nazistene.

Forsv.: Fikk han hjulpet noe på bestemmelsen mot forbudte forfattere?

— Det gjorde han. Blant annet fikk han friutt Engas «To trøder». Boeck hjalp oss også med å få lempelser i skuespillerenes normalkontrakt.

— Hvordan var det med rekvireringen av skuespillere til Nationalteatret?

— Teaterlederne ble innkalt, og det ble forelagt oss at det var på tale å rekvirere skuespillere til Nationalteatret, som hadde mistet 11 av sine skuespillere. Lederne var meget imot det — selvfølgelig — og Boeck hjalp oss slik at det ikke ble noe av.

— Har De personlig nytt godt av Boecks hjelp?

— Ja, det har jeg. Han hjalp meg til fra borgervakten, og da jeg satt inne på Gumi, hjalp Boeck meg to ganger ut, slik at jeg fikk besøke min syke mor.

Dommeren: Hvordan likte De Teaterdirektoratet?

— Institusjonen likte hverken jeg eller andre. Særlig til å begynne med var det vanskelig, men etter at Boeck kom til ble alt lettere. Når galt skulle være, kunne vi ikke ha fått en bedre mann enn Boeck.

Einar Sissener var fungerende formann i Norsk Skuespillerforbund mens Boeck var sjef for Teaterdirektoratet.

Forsv.: Hvorfor bare fungerende?

— Formannen var reist til Tyskland.

— Hvilket inntrykk hadde De av Boeck? Varetok han tyske interesser?

— Personlig hadde jeg inntrykk av at han ikke varetok tyske interesser. Han hjalp skuespillerne, og når jeg som formann var til konferanse i Teaterdirektoratet, hadde jeg inntrykk av at Boeck var på vår side.

— Hvordan opptrådte Boeck?

— Han fremla ordrene fra sine overordnede, men han prøvde aldri å tvinge dem gjennom. Hans mål var å få teatrene til å gå og ville alltid holde politikk borte fra teatrene.